

Oslo, 30.06. 2025

Til Klima- og miljødepartementet (postmottak@kld.dep.no)

Kopi: Miljødirektoratet (post@miljodir.no)

Reduser avskytingen og øk brunbjørnbestanden

Brunbjørnen er rødlistet som sterkt truet (EN) og en fredet art i Norge. Bestanden vokser svært sakte og ligger fremdeles langt under det lave nasjonale bestandsmålet på 13 årlige ynglinger. Et mål Stortinget vedtok for mange år siden. Grunnen til at det går svært sakte med å nå dette målet er blant annet fordi det skytes alt for mange bjørner. Hittil i år er allerede ti dyr drept, hvorav tre var binner.

Myndighetene har heller ikke etablert konkrete tiltak for å bygge opp bestanden, men har overlatt utviklingen til seg selv i håp om at målet en dag skal nås. Et enkelt og virksomt tiltak er å redusere den altfor høye avskytingen.

Men vi trenger også en nasjonal, faglig basert og overordnet forvaltningsplan siden flere av dagens regionale planer ikke faglig tilfredsstiller bjørnens krav til økologisk funksjonelle leveområder og areal. En nasjonal plan må sikre store nok, mer sammenhengende og gode nok leveområder for brunbjørn. En slik plan må sikre og ivareta de vedtatte bestandsmålsettingene som ikke oppfylles i dag.

Bakgrunn

Naturvernforbundet ber miljømyndighetene om å etablerer en ny bjørneforvaltning som sikrer at minimumsmålet nås raskest mulig. Brunbjørn skal forvaltes i tråd med Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven, og vi er forpliktet til å bevare truet natur gjennom naturavtalen. Det er nå gått 20 år siden Stortingets første rovdyrforlik. Naturvernforbundet forventer at myndighetene sikrer måloppnåelse i brunbjørnbestanden slik Stortinget har vedtatt. Vi mener dette må nedfelles i en nasjonal forvaltningsplan for brunbjørn siden de regionale planene som utarbeides ikke er faglig tilfredsstillende. Flere regionale planer er for dårlige til at de imøtekommer Stortingets vedtatte bestandsmål for brunbjørn.

Ny brunbjørnforvaltning: I rovdyrforliket i 2004 ble det vedtatt et nasjonalt bestandsmål på 15 årlige ynglinger. I 2011 ble dette målet for brunbjørn politisk kompromisset ned til 13 ynglinger uten faglig begrunnelse. Bestandsmålet for bjørn er aldri blitt oppnådd i Norge selv 20 år etter Stortingets rovdyrvedtak. Det er ikke en akseptabel forvaltning av rødlistet og sterkt truet art.

Det blir også paradoksalt siden miljøforvaltningen legger svært stor vekt på at det er viktig å skyte rovdyr så snart en bestand kommer litt høyere enn vedtatte bestandsmål. Samtidig som forvaltningen gjør svært lite for å bygge opp bjørnebestanden. Det vedtas høye jaktkvoter og dermed skytes det alt for mange bjørner. Skadefellingskvoter brukes opp raskt siden terskelen for å skyte

bjørn legges svært lavt, der det er nok at bare en sau eller to er tatt. Både i region 5 og 6 er årets vedtatte skadefellingskvoter allerede fylt. Praksis er da at det vedtas nye kvoter, slik disse regionene nå har gjort. I region 5 er seks bjørner allerede drept og nemnda har derfor vedtatt å utvide med tre dyr. I region 6 er første kvote på tre bjørner skutt, og det er vedtatt å åpne for to nye skadefellinger. Dette på tross av at bestanden i region 6 ligger langt under bestandsmålet. I tillegg er et av de drepte dyrene i region 6 ei binne. Det er i tillegg vedtatt skadefelling av bjørn flere steder der det nå pågår fellingsforsøk. Dette inkluderer til og med mulig binne med tre årsunger i region 8, Finnmark, noe vi mener er særdeles beklagelig, også fordi bestandsmålet i region 8 langt fra er nådd.

Innfør nye hovedgrep: Vi mener dette er uforsvarlig forvaltning. Vi ber derfor miljømyndighetene om å ta følgende noen nye hovedgrep for å sikre bestandsvekst:

- Den svært høye avskytingen må reduseres betydelig. Med skyting av i gjennomsnitt mer enn 10 brunbjørn per år de siste femten årene bidrar dette til svært redusert bestandsvekst. Allerede er ti brunbjørner drept hittil i år.
- Terskel for skadefelling må høynes betydelig. Skadefelling skal kun iverksettes når det oppstår store og akutte skader på tamrein eller sau. Skadefelling må ikke benyttes på feil situasjoner der det kun er et normaltap av sau eller tamrein forårsaket av bjørn.
- Lisensjakta må avlyses fordi det allerede er skutt for mange bjørner. Den nasjonale bestanden er for lav til at lisensjakt skal kunne benyttes.
- Vårnøkjakt må avskaffes. Dyra skytes før de har gjort særlig skade. Dette er dokumentert å være en relativt lite presis forvaltning, siden bjørner kan vandre langt fra hiet der de våkner.
- Forvaltningen må endres og i større grad ta inn fagøkonomisk kompetanse og ivareta naturinteresser i tråd med Stortingets todelte målsetting og fordi rovdyra skal forvaltes på en økologisk og bærekraftig måte. Et minimumskrav er at bjørneforvaltningen blir mer kunnskapsbasert slik loven forutsetter samt følge vedtatt politikk som skal sikre bestandsvekst.
- Binner må alltid spares. Det må være jaktforbud i områder med kjent tilhold av binne eller binne med unger. Binner må unntas ved eventuell skadefelling/lisensjakt. Dette er viktig for å hindre feilskytinger av binner eller i verste fall binner med unger.
- Norske myndigheter må ta direkte kontakt med svensk forvaltning for å få et redusert jaktpresset på brunbjørn på svensk side inn mot de norske bjørneområdene. Hard jakt rett over grensen reduserer migrasjon og forsinker dermed også den norske bestandsveksten. Også her er det særlig viktig at binner med unger spares.
- Det må settes en tidsfrist og lages en fagbasert, nasjonal forvaltningsplan for å nå det Stortingsvedtatte minimumsmålet for brunbjørn. Forvaltningsplanen må inkludere de nevnte tiltakene. En faglig grunnmur for bevaring av brunbjørn er at det minimumsdefinerte bestandsmålet faktisk blir nådd så raskt som mulig. Og at forvaltningsplanene faglig sett tilfredsstiller de kravene som brunbjørn faktisk har til sine leveområder.

Det drepes for mange bjørner: Mer enn 170 brunbjørn er skutt siden 2010 (www.rovbase.no). Siste oversikt viste at 191 bjørner hadde vært innom Norges grenser i 2024. Det tilsvarer 11 ynglinger (www.rovdata.no). Minst 12 av de registrerte brunbjørnene i 2024 er døde dyr. Hittil i 2025 er ti bjørner kjent drept. En i region 8, tre i region 6 og seks bjørner i region 5. De fleste brunbjørnene er skutt uten at det er tatt særlig mange tamdyr. Tre av de døde dyra var binner. I tillegg er det også dokumentert at hver tredje av de bjørnene som har vært innom (registrert i) Norge blir skutt i Sverige, siden individene ofte har mest tilhold på svensk side av grensa. Den harde avskytingen bidrar helt klart til å forsinke bestandsveksten. Hard avskyting har også redusert den svenske

bjørnebestanden de siste årene, noe som også reduserer Norges handlingsrom når det gjelder bestandsoppnåelse.

Svake fagvurderinger: Det er ingen faglig vurdering av totalt antall kvoter eller skutte bjørner på nasjonalt nivå. Hver enkelt rovdyrnemnd gjør hver sine enkeltvedtak på jaktkvoter. Når en skadefellingskvote er oppbrukt vedtas utvidet kvote, uavhengig av avgang av brunbjørn i andre regioner. Naturvernforbundet mener at forvaltningen dermed ikke tar hensyn til § 10 i naturmangfoldloven om samlet belastning. Totalkvoten er en sum av mange ulike enkeltvedtak som aldri vurderes. Vi mener Klima- og miljødepartementet (KLD) må ta ansvar og endre dagens praksis, siden denne er faglig uholdbar. Vi har tidligere tatt opp dette problemet som faktisk gjelder jaktkvoter for alle de fire store rovpattedyrene. Vi får til svar at slik er forvaltningssystemet rigget og at hver enkelt nemnd vedtar kvoter i lys av regionale bestandsmål (bl.a. svarbrev fra KLD 11.08. 2017 og september 2023). Men dette betyr etter vår mening at forvaltningen ikke følger opp naturmangfoldlovens § 10 om å vurdere en samlet belastning på en faglig tilfredsstillende måte. Dermed ivaretas ikke ansvaret for totalkvotene som skytes eller oppnåelse av bestandsmål for brunbjørn på nasjonalt nivå.

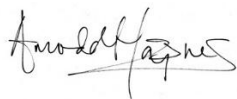
Regionale forvaltningsplaner feiler. Naturvernforbundet mener at dagens rovdyrforvaltning ikke vurderer § 10 om samlet belastning på en faglig tilfredsstillende eller kunnskapsbasert måte. Dette er uforsvarlig både sett i lys av naturavtalen, Bernkonvensjonen og fordi dette bryter med flere sentrale aktsomhetsparagrafer i naturmangfoldlovens §§ 4-12. Vi har ved flere anledninger påpekt dette uten at forvaltningspraksis endres. Region 7, Nordland har i mange år hatt en forvaltningsplan for bjørn som ikke er godkjent fordi den ikke tilfredsstiller faglige minimumsmål. Forvaltningsplanen for bjørn i region 6 tilfredsstiller heller ikke de faglige kravene for å oppnå det regionale bestandsmålet. Begge planene har inkludert store arealer som «bjørneområder», arealer som faglig sett ikke er gode leveområder for bjørn. Langt mer optimale livsmiljøer for bjørn er utelatt som prioriterte bjørneområder i disse planene. Forvaltningsplanene her møter derfor ikke de faglige kravene som må til for å oppnå Stortingets vedtatte bestandsmål. Vi viser også til naturmangfoldlovens § 5 om forvaltning av arter: «Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av». Forvaltningsplanene for bjørn i region 6 og 7 er derfor i strid med både de Stortingsvedtatte bestandsmålene og i strid med naturmangfoldloven.

Svak vekst – ingen måloppnåelse. Bjørnebestanden har vært i veldig svak vekst i over 20 år, men ligger fremdeles under vedtatte bestandsmål. Den svake nasjonale økningen skyldes hovedsakelig en markert bestandsøkning i region 5, som har ligget på eller over bestandsmålet de siste fem årene. De andre tre regionene (Midt-Norge 6, Nordland 7 samt Troms og Finnmark 8) har enten nedgang eller minimal positiv endring de siste fem årene, alle fremdeles langt under vedtatt bestandsmål.

Vi mener miljømyndighetene må etablere en ny bjørneforvaltning basert på en nasjonal og overordnet forvaltningsplan. Et hovedmål er å raskest mulig sikre vedtatt bestandsvekst. En plan må ha faglig gode vurderinger av samlet belastning, og begrense skyting av bjørn for å sikre bestandsvekst. Og den nasjonale planen må ha bjørneprioriterte og store nok arealer som tilfredsstiller artens krav til økologiske funksjonsområder. Dette må gjøres med kunnskap og i tråd med moderne naturforvaltning. Det må tas nasjonalt grep for å sikre at brunbjørn i Norge forvaltes i tråd med naturavtalen, Bernkonvensjonen, naturmangfoldlovens faglige ambisjoner og Stortingets vedtatte rovdyrpolitikk. Det har gått mer enn 20 år siden det første rovdyrforliket. Nå forventer Naturvernforbundet at myndighetene sikrer bestandsvekst slik at Stortingets vedtatte mål faktisk blir

nådd. Vi ber miljømyndighetene om å ta snarlige grep for å sikre dette, i tråd med våre forslag ovenfor.

Mvh Naturvernforbundet

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Arnodd Håpnes', with a stylized, cursive script.

Arnodd Håpnes

fagleder naturmangfold